

розвитком музичних здібностей та іншими виконавськими якостями, що характеризують його як унікальну особистість і детермінують індивідуальний художньо-інтерпретаційний процес.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Співтворчість у процесі художньої інтерпретації є складним комплексом раціонально-інтелектуальної, почуттєво-емоційної й творчої діяльності інтерпретатора, виявляється в процесі аналізу-інтерпретації через здатність інтерпретатора-виконавця здійснювати своєрідно-переконливий, художній діалог з автором твору, розуміти художній образ у єдності змісту й форми, володіти різнобарвною гамою почуттів і переживань, розвиненим розумово-аналітичним мисленням, багатим асоціативно-образним фондом, адекватністю оцінювання художньої інформації, суб'єктивністю і неповторністю, творчим пошуком особистісно-значущих смислів, співзвучних власному духовному світу, самореалізацією й самовираженням виконавця як творчої особистості.

Усі вищевказані характеристики співтворчості, створюючи складну інтегративну систему, репрезентуються надалі в практичній діяльності й є ознаками сформованості музично-виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика. К., 2006. 432 с.
2. Олексюк О. М. Музична педагогіка : навч. посіб. К., 2006. 188 с.
3. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва. К., 2008. 274 с.
4. Ростовський О. Я. Педагогіка музичного сприймання : навч.-метод. посіб. К., 1997. 248 с.

5. Рудницька О. П. Сприйняття музики і педагогічна культура вчителя. К. 1992. 96 с.

6. Стратан-Артишкова Т. Б. Творчо-виконавська підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва: монографія. Кіровоград, 2014. 448 с.

REFERENCES

1. Masol, L. M. (2006). Zahal'na mystets'ka osvita: teoriya i praktyka [General art education: theory and practice]. K. 432 s.
2. Oleksyuk, O. M. (2006). Muzychna pedahohika : navch. posib. [Music pedagogy: textbook. way.]. K. 188 s.
3. Padalka, H. M. (2008). Pedahohika mystetstva [Pedagogy of art]. K. 274 s.
4. Rostovs'kyu, O. YA. (1997). Pedahohika muzychno spruyman'na : navch.-metod. posib. [Pedagogy of musical perception: teaching method. way]. K. 248 s.
5. Rudnyts'ka, O. P. (1992). Spruynyattya muzyky i pedahohichna kul'tura vchytelya [Perception of music and pedagogical culture of the teacher]. K. 96 s.
6. Stratan-Artyshkova T. B. (2014). Creative and performing training of the future music teacher: monograph. Kirovohrad. 448 p.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ШЕВЦОВА Олена Борисівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мистецької освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: професійна культура майбутніх учителів музичного мистецтва.

SHEVTSOVA Olena Borysivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Art Education of the Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University.

Scientific interests: professional culture of future music teachers.

Стаття надійшла до редакції 12.10.2022 р.

УДК 37.022:329.17(477.8)ОУН

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-207-371-375

ШЛЯХТИЧ Роман Петрович –

кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри соціально-гуманітарних наук
Державного університету економіки і технологій
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5877-3522>
e-mail: shliakhtych_rp@kneu.dp.ua

ВОЛКОВА Марина Миколаївна –

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціально-гуманітарних наук
Державного університету економіки і технологій
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3182-7639>
e-mail: a.volikov@ukr.net

ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ В ПРАЦЯХ ПРОПАГАНДИСТІВ ОУН(Б) ПОВОЄННОГО ЧАСУ

В статті розглядаються особливості роботи ОУН(б) з молоддю у повоєнний час. Одним з елементів такої роботи було розроблення цілісної системи педагогічних поглядів та уявлень. Ідеологи ОУН(б) повоєнного часу розробляли плани роботи з молоддю, які мали реалізовуватись в умовах підпілля. Ці плани передбачали теоретичну та практичну складову. Вони мали відповідати тактичній схемі «Олег», яка була розроблена лідерами ОУН в Україні в 1945-1946 роках. Ця тактична схема була спрямована на виховання та підготовку до боротьби молодіжних кадрів як основного джерела поповнення живої сили руху опору. Вона передбачала такі основні завдання: формування механізму підбору молодіжних кадрів; виховання молоді в націоналістичному та націонал-патріотичному дусі; формування в неї різнопланових (організаційних, конспіративних, пропагандистських, розвідувально-терористичних) навичок боротьби в легальних і підпільних умовах, керівництво повсякденною діяльністю молодіжних організацій.

Також важливе значення мала розробка педагогічних ідей. Ці ідеї включали різні аспекти, як-от: філософсько-ідеологічні засади виховання українців; завдання виховання молоді в рамках ОУН; практичні механізми реалізації цих завдань тощо. Мета

статті – проаналізувати праці пропагандистів ОУН(б) повоєнного часу та визначити основні педагогічні ідеї, які в них вміщені. Ідеологами ОУН була розроблена ціла низка методів, за допомогою яких відбувалося навчання і виховання майбутніх членів Організації: індивідуальний підхід, особистий приклад вихователя, розвиток розумових здібностей тощо. В духовній сфері передбачалося виховувати ті почуття, які були б необхідними для повстанської боротьби, а саме: палку любов до України, а також сильну ненависть до її ворогів; культ героїв чину і культ помсти; переконання, що не завжди перемагає чисельна перевага; організованість, карність і відданість ідеї.

Ключові слова: виховання, молодь, педагогічні ідеї, ОУН, С. Бандера.

SHLIAKHTYCH Roman Petrovych –

Candidate of Historical Sciences,
associate professor at the Department
of Social-Humanitarian Science,
The Kryvyi Rih State University of Economics and Technology
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5877-3522>
e-mail: shliakhtych_rp@kneu.dp.ua

VOLIKOVA Marina Mykolaivna –

Candidate of Pedagogical Sciences,
associate professor at the Department
of Social-Humanitarian Science,
The Kryvyi Rih State University of Economics and Technology
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3182-7639>
e-mail: a.volikov@ukr.net

PEDAGOGICAL IDEAS IN THE WORKS OF PROPAGANDISTS OF THE OUN(B) OF THE POST-WAR PERIOD

The article examines the peculiarities of the work of the OUN(b) with youth in the post-war period. One of the elements of such work was the development of a holistic system of pedagogical views and ideas. The ideologues of the OUN(b) of the post-war period developed plans for working with young people, which were to be implemented in underground conditions. These plans included a theoretical and practical component. They had to correspond to the "Oleg" tactical scheme, which was developed by the leaders of the OUN in Ukraine in 1945-1946. This tactical scheme was aimed at educating and preparing youth cadres for the struggle as the main source of replenishment of the resistance movement's manpower. It envisaged the following main tasks: formation of a mechanism for the selection of youth personnel; education of youth in a nationalist and national-patriotic spirit; formation of multifaceted (organizational, conspiratorial, propaganda, intelligence-terrorist) fighting skills in legal and underground conditions, management of daily activities of youth organizations. The development of pedagogical ideas was also important. These ideas included various aspects, such as: philosophical and ideological foundations of the education of Ukrainians; the task of educating youth within the OUN; practical mechanisms for implementing these tasks, etc. The purpose of the article is to analyze the works of propagandists of the OUN(b) of the post-war period and to determine the main pedagogical ideas contained in them. The ideologues of the OUN developed a whole series of methods by which training and upbringing of future members of the Organization took place: an individual approach, a personal example of an educator, development of mental abilities, etc. In the spiritual sphere, it was supposed to cultivate those feelings that would be necessary for the insurgent struggle, namely: ardent love for Ukraine, as well as strong hatred for its enemies; the cult of heroes and the cult of revenge; belief that numerical advantage does not always win; organization, discipline and dedication to an idea.

Key words: education, young, pedagogical ideas, OUN, S. Bandera.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Після завершення Другої світової війни продовжувалась відчайдушна боротьба, яку вели українські націоналісти з радянською владою. Як відомо, протягом 1939-1940 років було утворено дві Організації з однією назвою ОУН, але з різними лідерами і з відмінностями у політичних програмах. Ми, у цій статті, зупинимось на діяльності представників ОУН під керівництвом С. Бандери далі – ОУН(б). Адже, саме представники ОУН(б) у повоєнний час на території УРСР формували боївки, залучаючи до їх складу представників націоналістичного підпілля, а також військової формації УПА. В умовах відновлення радянської влади в Україні боротьба українських націоналістів ставала більш гострою, а також виходила на рівень ідеологічного протистояння.

Одним з напрямків цього протистояння, стала боротьба за молодь, головню – молодь західних областей України. Але, зважаючи на те, що молодь після п'яти років війни майже не навчалась, потрібно було спочатку її виховати і навчити, а вже потім, залучати до підпілля ОУН чи формувань УПА. Отже,

ідеологами ОУН було розроблено цілий комплекс програм для роботи з молоддю. Ці програми є надбанням, в деякій мірі, як української національної педагогіки, так і історії України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Сьогодні цій проблемі приділяють увагу відомі українські історики В.Шайкан [9], Д.В. Веденєв, Г.С.Биструхін [1], Г. Стародубець [7]. Автори цих праць на основі великого фактичного матеріалу відтворили деякі аспекти роботи з молоддю в ОУН, зокрема, і в повоєнний час. Педагогічним ідеям ідеологів ОУН(б) присвячено праці М.Галіва [2], С.Герогової [5], О. Стасюк [8]. Автори на основі аналізу праць провідних пропагандистів ОУН(Б) подають цілісну картину педагогічних поглядів оунівців. Автори статті використали опубліковані матеріали, які містяться в збірнику «Десять буремних літ: Західноукраїнські землі у 1944-1945рр.: Нові документи і матеріали» під редакцією В.І.Сергійчука [6], а також маловідомі матеріали з Галузевого Державного архіву Служби Безпеки України.

Мета статті – проаналізувати праці пропагандистів ОУН(б) повоєнного часу та визначити основні педагогічні ідеї, які в них вміщені.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Робота з молоддю в ОУН в повоєнний час здійснювалась в рамках тактичної схеми «Олег», яка була розроблена лідерами ОУН в Україні в 1945-1946 роках. Ця тактична схема була спрямована на виховання та підготовку до боротьби молодіжних кадрів як основного джерела поповнення живої сили руху опору. Вона передбачала такі основні завдання: формування механізму підбору молодіжних кадрів; виховання молоді в націоналістичному та націонал-патріотичному дусі; формування в неї різнопланових (організаційних, конспіративних, пропагандистських, розвідувально-терористичних) навичок боротьби в легальних і підпільних умовах, керівництво повсякденною діяльністю молодіжних організацій [1, с. 68-69].

Подібна робота проводилась і в УПА. Так, при штабі УПА існував Головний Осередок Пропаганди (ГОГ) і суспільно-політична реферантура, котрі керували ідейно-виховною та пропагандистською діяльністю проводу, спрямовували роботу територіальних референтів різного ступеня (сільських, районних, окружних) [6, с. 118]. Для української молоді в Організації були створені вишколи, що розташовувалися на Самбірщині, Рава-Рушині, Калушині й у Галицькому районі. Там вивчали ази розвідки, пропаганди, військового вишколу. Командування УПА організовувало низку медичних курсів для студентів медицини, які перервали своє навчання в університетах, щоб служити своєму народові, санітарні курси медсестер, на які масово записувались українські дівчата [9, с. 47].

Отже, молодь мала стати запорукою продовження боротьби з радянською владою. Але для цього необхідно було виховувати молоду людину, як патріота власної держави та народу. Безпосередньо виховання молоді в рядах Організації було поділено на дві частини: теоретичне виховання і практичне. Типовий виховний план передбачав теоретичні завдання, а саме: вивчення історії України, географії місцевості, основ конспірації [4, арк. 208]. Практичні завдання: вміти купити необхідні речі або зробити в домі схованку для нелегальної літератури, збирати інформацію про місцеві підприємства і органи влади, проведення атентатів (замахів) на місцевих більшовицьких активістів [4, арк. 247]. Взагалі, пропонувалося, щоб 70% виховної програми займали практичні справи і лише 30% - теоретичний вишкіл [4, арк. 102]. Це пояснювалося тим, що в умовах підпілля такий розподіл навчальної програми був нагальною необхідністю, бо часу на теорію було дуже мало. Але, не дивлячись на це, керівництво ОУН розуміло, що виховання має бути комплексним, тобто поєднувати теорію і практику. Тому великого значення надавалось і розробці теоретичних засад роботи з молоддю.

Ідеологами ОУН була розроблена ціла низка методів, за допомогою яких відбувалося навчання і виховання майбутніх членів Організації. В роботі з молоддю, як правило, застосовувався індивідуальний підхід до особистості в процесі виховання [8, с. 68]. Так, було виокремлено три психологічні типи юнаків,

які найбільш придатні до роботи в підпіллі. Це рухливий тип, тобто юнак, якому краще дається практична сторона вишколу, ніж теоретична. В ідеалі з них повинні стати гарні і витривалі вояки. Тип, який більше любить розмовляти, дискутувати, читати. Ці юнаки в ідеалі повинні в майбутньому займатися пропагандистською та господарською роботою. І, так званий, тип природного робітника, тобто лідера. Ці особи в ідеалі повинні замінити керівництво як на місцях, так і в центрі [4, арк. 99-100]. Хоча звісно, для кожного з цих типів не було окремої програми і в умовах збройного протистояння важко було провести повноцінне виховання, а тим більше, таке далекоглядне, але вже саме факт виокремлення цих типів в документах ОУН, дає підстави зробити відповідні висновки.

Велику вагу у виховному процесі, в умовах підпілля, має особистий приклад вихователя, його слова не повинні бути розходяться з ділом. В той же час, не вихователь повинен бути взірцем для вихованця, а ідеальний характер українського націоналіста. З іншого боку, цей характер складається з трьох основних елементів: воля, розум і почуття. Основним серед них є сила волі [4, арк. 104]. Зрозуміло, що воля загартовується в практичній діяльності. Так, перш за все, юнакові необхідно навчитися дотримуватися свого слова. Бути працьовитим і солідним у виконанні своїх обов'язків. Бути витривалим фізично і морально, а також вірним своїй ідеї [4, арк. 1159-1160].

Не менш важливим був розвиток і розумових здібностей у майбутніх підпільників. Так, розумові здібності пропонувалося виробляти системою розмов, вишкولів та організаційною літературою. Найголовнішим предметом у вишколі повинно бути українознавство [7, с. 286]. Цей предмет складався з історії України, географії України та української літератури. В той же час, пропонувалося вивчати цей предмет таким чином, аби це все творило єдину цілість, а ці три окремі предмети, один одного доповнювали. Так, при вивченні історії України зосереджуватись потрібно було не на датах і якихось другорядних подіях, «але передусім висвітлити героїчно-причинові моменти, пізнати великі мужні постаті наших володарів та їх діла, щоб могли з них брати приклад в сучасному». Отже, разом з навчальною функцією, цей предмет повинен був виконувати важливу ідеологічну функцію – виховання національно-свідомої молоді.

В духовній сфері передбачалося виховувати ті почуття, які були б необхідними для повстанської боротьби, а саме: палку любов до України, а також сильну ненависть до її ворогів; культ героїв чину і культ помсти; переконання, що не завжди перемагає чисельна перевага; організованість, карність і відданість ідеї [4, арк. 189-190].

Отже, для комплексного виховання молоді в ОУН застосовувалися як практичні методи, так і теоретичні. Хоча в умовах збройного протистояння актуальним було завдання не залучати активно молоді до підпілля без нагальної на те необхідності, а проводити виховну роботу в легальних умовах. Так, на раді Центрального Проводу ОУН в 1948 році було прийнято рішення про те, щоб створити розвідувальну

та глибоко законспіровану сітку легалізованих членів ОУН зі складу молоді. Ця сітка мала охопити кожне село, кожен клас, кожен курс вищих і середніх навчальних закладів [3, арк. 85]. Ще одним напрямом роботи з молоддю в повоєнний час була пропагандистська робота, яка була спрямована на виховання у молоді антибільшовицьких настроїв.

І така планомірна робота мала свої результати. Найважливіший з них – західноукраїнська молодь повоєнного часу досить ворожо ставилась до різноманітних корпоративних радянських молодіжних організацій, як-от: комсомол, піонерська організація та інші. Ще з часів війни майже кожен юнак, в Західній Україні, знав позицію ОУН з цього приводу: «за ворогів українського народу вважаємо всіх комуністів, без огляду на їх національність» [9, с. 48]. Хоча і методи за допомогою яких здійснювався набір до цих організацій, з боку радянської влади, не сприяли формуванню їх позитивного іміджу в суспільній думці регіону. Так, лише за перші три місяці 1950 року в Дрогобичі за відмову вступити у комсомол було відраховано 150 учнів середніх навчальних закладів. А в 1949 році у Львові з Політехнічного інституту було відраховано 200 студентів за «неблагонадійність». В той же час ОУН проводила роботу і серед комсомольців, які приїхали зі Східної України. Серед них проводилась активна пропагандистська робота, розповсюджувалась нелегальна література, створювались законспіровані групи [5, с. 104]

В умовах тогочасної дійсності це був доволі вагомий результат. Його не можна було б досягти без сформованої цілісної системи форм і методів виховання, а головню – теоретичної розробки педагогічних ідей. Такі ідеї розробляв і Провідник Організації українських націоналістів Степан Бандера. У його теоретичній спадщині можна виділити такі тематичні напрямки педагогічного спрямування: філософсько-ідеологічні засади виховання українців; завдання виховання молоді в рамках ОУН; практичні механізми реалізації цих завдань; критика більшовицької освітньо-виховної системи [2, с. 724].

Філософсько-ідеологічні засади виховання українця, сформульовані С.Бандерою, були тісно пов'язані з ідеологією українського визвольного руху, як інтегрально-націоналістичною так і демократичною. Провідник відводив роль філософсько-ідеологічної, ціннісно-орієнтаційної основи не лише для українського визвольного руху, а й усього суспільства, яке житиме в самостійній українській державі [8, с. 167]. Тож її суспільний лад, а отже і засади, ідеали, принципи освіти і виховання С. Бандера прагнув оперти на українських народних християнських цінностях: «на вартості і засади, що витворив український народ у вільному своєму розвитку».

У творах С. Бандери можна виокремити й низку інших взаємопов'язаних педагогічних принципів, яким він, щоправда, надавав значення базових засад визвольної боротьби українського народу: ідея гідності людини, її вільного розвитку; ідея свободи, творчої ініціативи і вільної діяльності; ідея свободи сумління, думки і слова; віра в людину, її шляхетні прикмети і пориви. Ці філософсько-світоглядні ідеї, а також тогочасне «соціальне замовлення» (боротьба за

свободу нації) детермінували і бачення ним виховного ідеалу української людини, головним стрижнем якого є положення про свободу особистості. Людина, як наділене свободою волі творіння Боже, повинна реалізувати закладені в ній задатки і прагнення, розвинути себе як особистість. При цьому вона, будучи представником певної нації та носієм національного світогляду, характеру і культури, має здійснювати себе як людина нації (українська людина). Тож самореалізація себе як індивідуально-неповторної особистості-українця є тією властивістю, якою повинен характеризуватися кожен українець [2, с. 725].

Варто підкреслити, що виховання української молоді С. Бандера бачив через призму практичних потреб визвольного руху. У його творчості не знайдеться характеристики навчання і виховання школярів. Однак багато уваги мислитель приділяв необхідності ідейно-політичного та військового виховання юнаків. Як провідник ОУН(б) С. Бандера виділяв два завдання організації, що несуть певний педагогічний зміст: формування кадрового потенціалу визвольного руху і активізація народних мас до боротьби.

Визначальними чинниками виховання кадрів Провідник ОУН(б) називав: революційну ідею, революційну організацію, яка сповідує ідею, революційну боротьбу. Особливу увагу С. Бандера присвячував революційній ідеї, виділяючи в ній дві властивості. По-перше, зміст ідеї повинен відповідати духові, природі, життєвим прагненням і потребам народу – тільки тоді вона мобілізуватиме «шляхетні, динамічні, героїчні елементи нації», а по-друге, за формою ідея «мусить бути чинником сталим і незмінним» [6, с. 295].

До проблеми виховання широких верств населення С. Бандера теж підходив з огляду на цілі національно-визвольного руху, наголошуючи на потребі залучити до боротьби «найбільшу і найвартіснішу її частину», привчити її до ролі «активного чинника в нашій політичній боротьбі» [2, с. 726]. Він наполягав на охопленні всієї маси народу.

Окремо слід розглянути критику радянської освітньо-виховної системи, якою просякнута значна кількість творів С. Бандери. Мислитель зазначає, що більшовики, знищуючи одних людей, наполегливо прагнуть «виховати, переробити на свій лад інших». Мета таких дій – через перетворення людини в «самотню одиницю», позбавлення її всякої «можливості прожитку», створити покірну «ідеологічно правильну» масу рабів. Через нищення релігії і всяких не більшовицьких вартостей і накинута матеріалістична доктрина, і ціла більшовицька система виховання мають допомогти режимові звести людину до ролі невольника, який, опанований лише журбою, як би то не втратити мінімальних засобів прожитку, що їх він може одержати тільки через підкорення режимові, – буде в усьому слухняним знаряддям [2, с. 727].

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Отже, ідеологи ОУН(б) вбачали саме в молоді фундамент нової Української держави. Але молодь необхідно було виховувати. Робота з молоддю в ОУН(б) здійснювалась, так би мовити, в двох напрямках: легальний (зовнішній) напрямок і

нелегальний (конспіративний). (Свідомо не беремо до уваги діяльність УПА з вишколу молоді, адже молодь в УПА виховувалась для потреб військової організації). Зовнішній напрямок – це акції які проводились українським підпіллям з «легальною молоддю». Це шкільна акція, залучення молоді до бойкотів різноманітних радянських і польських організацій, акції покликані забезпечити спілкування молоді українською мовою як в навчанні, так і в побуті. Конспіративний напрямок передбачав роботу з молоддю щодо її залучення до Організації. В цьому напрямку робота ОУН з молоддю передбачала практичну і теоретичну частини, хоча в умовах підпілля ставка робилась саме на практику, хоча й теорія у вихованні майбутніх підпільників, відіграла не менш важливу роль. Основна увага при вихованні зверталася на розвиток вольових, фізичних і розумових здібностей. В теоретичних вишколах увага зосереджувалась переважно на ідейних та патріотичних аспектах, а зважаючи на те, що молодь готували для підпільної діяльності, важливою складовою навчання і виховання були основи конспірації. Практична робота ОУН з молоддю передбачала залучення її до розвідувально-агітаційної та, в меншій мірі, диверсійної діяльності. Подальшим дослідникам теми варто зупинитись на практичних аспектах реалізації виховних доктрин у підпіллі ОУН(б), а також дослідити внесок інших пропагандистів ОУН(б) у національну українську педагогіку.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Веденєєв Д.В., Биструхін Г.С. Двобій без компромісів. Протистояння спец підрозділів ОУН та радянських сил спецоперацій. 1945-1980-ті роки: Монографія, К.: К.І.С., 2007. 568 с.
2. Галів М. Педагогічні погляди Степана Бандери Галичина. Всеукраїнський науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. Івано-Франківськ: видавництво «Плаї», 2009. № 15-16. С. 723-729
3. Галузевий Державний архів Служби Безпеки України (далі ГДА СБУ). ф.13. спр. 372. т. 6.
4. Галузевий Державний архів Служби Безпеки України (далі ГДА СБУ). ф.13, спр.372. т.14.
5. Герєгова С.В. Марусяк Т. В. Розвиток вищої освіти в західному регіоні України (друга половина 40-х – перша половина 50-х рр.. XX ст.). Український історичний журнал. 1997. №3. С. 101-107.
6. Сергійчук В.І. Десять буремних літ: Західноукраїнські землі у 1944-1945р.р.: Нові документи і матеріали, К.: Дніпро, 1998. 944 с.
7. Стародубець Г. Генеза українського повстанського запілля: Монографія, Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. 464 с.
8. Стасюк О. Видавничо-пропагандивна діяльність ОУН (1941-1953 рр.). Львів: Центр досліджень визвольного руху. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича, 2006. 384 с.
9. Шайкан В. Український національно-визвольний рух у роки Другої світової війни: анотація стратегічного напрямку Галичина. Всеукраїнський науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. Івано-Франківськ: видавництво «Плаї», 2008. № 14. С. 47-57.

REFERENCES

1. Vyedyenyeyev, D.V., Bystrukhin, H.S. (2007). Dvobiy bez kompromisiv. Protystorstvo spets pidrozdiliv OUN ta radyans'kykh syl spetsoperatsiy. 1945-1980-ti roky [Duel without

compromises. The struggle of special units of the OUN and Soviet special operations forces. 1945-1980 s] : monohrafiya. K : K.I.S. 568 s. [in Ukrainian].

2. Haliv, M. (2009). Pedagogichni pohlyady Stepana Bandery Halychyna. Vseukrayins'kyi naukovy i kul'turno-prosvitniy kraysnavchyy chasopys. [Pedagogical views of Stepan Bandera Halychyna. All-Ukrainian scientific and cultural and educational local history magazine] : Ivano-Frankivsk: vydavnytstvo «Plaj». №15-16. S.723-729.

3. Haluzevyy Derzhavnyy arkhiv Sluzhby Bezpeky Ukrainy (dali HDA SBU) [Sectoral State Archive of the Security Service of Ukraine (hereinafter SBU GDA)]. f.13. spr.372. t.6.

4. Haluzevyy Derzhavnyy arkhiv Sluzhby Bezpeky Ukrainy (dali HDA SBU) [Sectoral State Archive of the Security Service of Ukraine (hereinafter SBU GDA)]. f.13. spr.372. t.6.

5. Herehova, S.V. Marusyak, T. V. (1997). Rozvytok vyshchoyi osvity v zakhidnomu rehioni Ukrainy (druha polovyna 40-kh – persha polovyna 50 – kh r.r. KHKH st.) [Development of higher education in the western region of Ukraine (second half of the 40s - first half of the 50s - 20th century)] : Ukrayins'kyi istorychnyy zhurnal. №3. S.101 – 107.

6. Serhiychuk, V.I. (1998). Desyat' buremnykh lit: Zakhidnoukrayins'ki zemli u 1944-1945r.r.: Novi dokumenty i materialy [Ten turbulent years: Western Ukrainian lands in 1944-1945: New documents and materials] : K : Dnipro. 944 s. [in Ukrainian].

7. Starodubets', H. (2008). Geneza ukrayins'koho povstans'koho zapillya [Genesis of Ukrainian insurgent zeal] : monohrafiya, Ternopil': Pidruchnyky i posibnyky. 464 s. [in Ukrainian].

8. Stasyuk, O. (2006). Vydavnycho-propahandyvna diyal'nist' OUN (1941-1953 r.r.) [Publishing and propaganda activities of the OUN (1941-1953)] : L'viv: Tsentr doslidzhen' vyzvol'noho rukhu. Instytut ukrayinoznavstva im. I. Kryp'yakevycha, 384 s. [in Ukrainian].

9. Shaykan, V. (2008). Ukrayins'kyi natsional'no-vyzvol'nyy rukh u roky Druhoyi svitovoyi viyny: anotatsiya strateichnoho napryamku Halychyna [The Ukrainian national liberation movement during the Second World War: an abstract of the strategic direction Galicia] : Vseukrayinskij naukovij i kulturno-prosvitnij kraysnavchij chasopys. Ivano-Frankivsk: vidavnytstvo «Plaj». №14. S.47-57.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ШЛЯХТИЧ Роман Петрович – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних наук Державного університету економіки і технологій.

Наукові інтереси: дослідження різних аспектів німецького окупаційного режиму на території України.

ВОЛКОВА Марина Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних наук Державного університету економіки і технологій.

Наукові інтереси: педагогіка, теорія та історія соціального виховання дітей та молоді.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

SHLIAKHTYCH Roman Petrovych – candidate of Historical Sciences, associate professor at the Department of Social-Humanitarian Science, The Kryvyi Rih State University of Economics and Technology.

Scientific interests: study of various aspects of the German occupation regime on the territory of Ukraine.

VOLIKOVA Marina Mykolaivna – candidate of Pedagogical Sciences, associate professor at the Department of Social-Humanitarian Science, The Kryvyi Rih State University of Economics and Technology

Scientific interests: pedagogy, theory and history of social education of children and young people.

Стаття надійшла до редакції 12.10.2022 р.